

Tamarah Benima

Elke groep heeft steeds meer 'zijn eigen oorlog'

Herinneren

Rabbinopleiding het Levisson Instituut had de primeur. Frank van Vree is sinds 1 september directeur van het NIOD. Op zondagmiddag gaf hij zijn eerste officiële lezing in die functie, ter gelegenheid van de opening van het academische jaar van het Levisson Instituut, in de LJG-sjoel in Utrecht. 'De Tweede Wereldoorlog en de dynamiek van de herinnering – op het kruispunt van generaties', zoals de titel luidde van Van Vree's voordracht, was verhelderend. Bij velen leeft de angst dat met het wegvallen van degenen die de Tweede Wereldoorlog en de Shoa hebben meegemaakt, ook de herinneringen daaraan zullen vervagen.

Niets blijkt minder waar. Aan herinneringen wordt voortdurend gesleuteld. Dat geldt ook voor de

herinneringen van individuen. Ze zijn dus niet de absolute bron die noodzakelijk is voor de overdracht van de geschiedenis. Bovendien zijn er meerdere soorten herinneringen: individuele, sociale, culturele en politieke. Met ieder een ander en veranderend doel.

Van Vree noteerde daarnaast drie tendensen in de herinneringscultuur. Bijvoorbeeld de groter wordende behoefte aan concrete plekken om te leren over WO II en erbij stil te staan wat voor ellendige dingen daar zijn gebeurd. Vandaar de tachtig oorlogsmusea in Nederland (de meeste zijn er pas in de laatste decennia gekomen). En projecten als 'Open Joodse Huizen', het Namenmonument, het Anne Frank Huis met 1,3 miljoen bezoekers per jaar. Maar ook de struikelstenen en herinneringsplaquettes. De andere

tendens is wat Van Vree 'balkanisering' noemde: elke groep heeft steeds meer 'zijn eigen oorlog'. Denk aan de Marokkanen die streeden tegen de nazi's. Tien jaar geleden hoorde je daar nog niets over. Overigens, Van Vree noemde dit voorbeeld niet. De derde tendens is dat de oorlogsgebeurtenissen inleefbaar en herkenbaar gemaakt moeten worden.

Vanuit de zaal werd een vierde tendens aangedragen. Door de islamisering is een toenemend aantal leraren beducht om de Shoa ter sprake te brengen, als ze niet zelf de Shoa ontkennen, wat ook gebeurt. Van Vree zal zijn inzichten nog vaker uitdragen. Wie niet naar Utrecht kon komen, moet dan beslist wel gaan. Herinneren is deel van onze identiteit. Wetenschappelijke inzichten daarover zijn geen luxe. ■